

**Programma Governance Leergang B van Geschikt naar Ervaren
Module IT-Governance en risico & Cybersecurity en DORA in de praktijk**

DAG 1	IT Run, Change, Governance, Risico en technologische vernieuwing	
Tijden	Programmaonderdeel	
08.30 - 09.00	Ontvangst	
09.00 – 09.45	• Terugblik op module A4 • De basis IT-governance • Het onderscheid tussen IT-Run en IT-Change • De belangrijkste beleidsdocumenten, hoe en waartoe te passen • Risicomanagement vanuit de toezichthouder • DORA en Good Practice IB	
09.45 – 11.00	IT-Governance – Sturen op de operatie (run) 1. Wat is IT run? 2. De IT keten, en instrumenten als ISAE en DORA op de keten 3. Hoe ziet uw uitbestedingsketen eruit en welke partijen betrokken 4. Aandacht voor Life Cycle management 5. IT beleid en kaders voor de IT run 6. IT governance Instrumenten in detail: a. NFR-rapportages (geen oefening) b. SLA rapportages (IT-paragraaf) (geen oefening) c. Incidenten rapportage d. Assurance ISAE3402/3000 e. DORA f. DNB Good Practice IB g. 3 LOD 7. Hoe stuurt het bestuur met deze instrumenten? cyclus voor control op IT run. 8. Oefening: Wat als? Hoe borgt u de juiste beheersmaatregelen?	
11.00 – 11.15	Pauze	
11.15 –12.30	IT-Governance – Sturen op de operatie (run) 1. Wat is IT Change? 2. IT beleid en kaders voor beheerste IT Change 3. Projecten en de rol van het fonds (requirements, kaders en sturing) 4. IT governance Instrumenten in detail:	

	a. Assurance ISAE3402/3000 (change proces) b. DNB Good Practice IB (change proces) c. Fondskaders, projectplan en project rapportage (change uitvoering) d. Quality Assurance en 3LOD 5. Hoe stuurt het bestuur met deze instrumenten? cyclus voor control op IT-change. 6. Oefening: Wat als? Hoe borgt u de juiste beheersmaatregelen?	
12.30 – 13.30	Lunch	
13.30 – 15.30	1. Terugblik op module A4: a. Definitie IT risico b. Soorten IT risico c. Het IT-risico stappenplan 2. IT risico taxonomie 3. Risico analyse 4. Opstellen kaders voor de uitvoering 5. Oefening: IT-risico bij IT-vervanging Pensioensysteem: Bepaal Risico, maatregelen en kader 6. Monitoring. Hoe stuurt het bestuur met deze instrumenten?	
15.30 – 15.45	Pauze	
16.30.-17.15	Technologische vernieuwing, kansen en bedreigingen - o Data gedreven procesuitvoering & data kwaliteit - o Grote leveranciers, Vendor lock in en politiek klimaat. Geografische ontwikkeling	
17.15-17.30	Wrap up	

DAG 2	Cybersecurity in de uitbestedingsketen; DORA in de praktijk	
Tijden	Programmaonderdeel	
08.30 - 09.00	Ontvangst	
09.00 - 09.15	Kennismaking, introductie op het programma	
09.15 - 09.30	Introductie cybersecurity, dreigingen & trends	
09.30 - 10.00	Operationele & IT risico's en toezicht	
10.00 - 10.30	Sectorbeelden Cyber, uitbesteding & kwaliteit	
10.30 - 10.45	Pauze	
10.45 - 11.30	Overview DORA, GP Informatiebeveiliging vs DORA, welke eisen stelt DORA aan de bestuurder	
11.30 - 12.30	Impact DORA op jouw organisatie en jou als bestuurder, wat is nieuw t.o.v. de huidige toezichtpraktijk? Speerpunten?	
12.30 - 13.30	Lunch	
13.30 - 14.00	Toetsvragen en vervolg DORA	
14.00 - 15.00	Testprogramma w.o vulnerability mgt & scenario testen, vragen mbt thuisopdrachten, Reserve: security in de cloud	
15.00 - 15.15	Pauze	
15.15 - 17.00	Crisisgame/ simulatie	

